

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת מוקדם פר' שמות

ירושלים: 4:24 מוקדם: 4:14

בני ברק: 4:37 מוקדם: 4:27

מודיעין עילית: 4:32 מוקדם: 4:22

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

דברי הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בסגולת תוספת שבת לכל הישועות

לתת גבול ליום השבת, לכן אף שכרו יהיה כ'נחלה בלי מצרים'

מצינו סגולת המצווה לבני חיי ומזוני.

בני - כפי שהבטיח האר"י הקדוש זי"ע (ספר סגולות ישראל ערך בנים בשם ספר משפט צדק) שהרוצה לזכות בבנים יזהר ויזהיר אחרים על 'תוספת שבת' הן בערב שב"ק והן במוצאי מנוחה ויזכה לזרע של קיימא.

חיי - כתב ה'פרי מגדים' סוף סי' רנו 'המוסיף מחול על הקודש מוסיפין לו חיים'. הוסיף הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לאמר, שהמדקדק ב'תוספת שבת' הרי הוא ניצול מד' מיתות ב"ד ומכריתות, וכל כך למה, דכל עניין המיתה באה בעטיו של חטאו של אדם הראשון שאכל מעץ הדעת שאסר עליו הקדוש ברוך לאכלו, וב'אור החיים' הק' (בראשית א כט בשם מד"ר כא) כתב שכל האיסור היה רק ל'יום השישי' ואילו היה ממתין באכילתו עד כניסת השבת קודש מאז כבר היה מותר לו לאכלו אלא שהוא הקדים המאוחר. ואם כן בעת אשר אנו מקדימין וממהרים לבוא אל יום השבת קודש בקבלת 'תוספת שבת', מכפרים אנו על אותו החטא (הקדמה תחת הקדמה), וממילא פטורים אנו מעונש המיתה הנגזר בגינו.

מזוני - הרה"ק הר"ן מלעכאוויטש זי"ע (הובא ב'דברי שמואל' ליקוטים אות ו') אמר על הפסוק (בראשית מט, כ) 'מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך', שהנה עצם יום השבת קודש הוא כולו רוחני ואינו משפיע השפעות גשמיות, אך העצה לזכות לרוב טובה וברכה בהאי עלמא, לקיים 'תוספת שבת', ומרומז בפסוק הנ"ל כי האותיות שאחר אותיות א'ש'ר' הם ש'ב'ת' (אחר א'-ב, אחר ש'-ת, ואחר ר'-ש), וזהו אומרו מ'אשר' - שהם האותיות הקודמות לשבת ומרמז על השעות שקודמים ליום השבת, מהם נעשה שמנה לחמו יזכה לפרנסה מרובה ויטריפהו הבורא לחם חוקו בריווח ובכבוד, אך והוא היינו יום השבת עצמו יתן מעדני מלך - מעדנים רוחניים הנשפעים ביום קדוש זה בלי שיעור וגבול.

אמר הרה"ק רמ"מ מרימנוב זי"ע (עטרת מנחם בשם הגאון מפלונסק) על דברי חז"ל (שבת קיח.) 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות', שהאדם העושה שבתו בעת שעדיין חול, בהוסיפו מחול על הקודש, נפתחין לו שערי פרנסה ושוב לא יצטרך לבריות.

וכפי שאמר הרה"ק מלעכוויטש זי"ע (מובא בספר 'תורת אבות'), לו היו הבעלי בתים שומעים לי, היו נוהגין בביתם 'תוספת שבת' כראוי, וממילא לא ידעו הפסד ומחסור בכל ימות השבוע.

איתא בשו"ע (רסא, ב) יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקודש, וכתב ב'משנה ברורה' (ס"ק יט) שלהלכה נקטינן שיש חיוב מדאורייתא להוסיף 'תוספת שבת' בין בכניסתו ובין ביציאתו, וב'ביאור הלכה' (שם) מביא שאף לפי דעת הרמב"ם ז"ל שמצווה זו אינה נוהגת אלא מדרבנן, מכל מקום כתב (פ"ל מהל' שבת הלכה ב') 'ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך'. וכך כותב אף ב'שלחן ערוך' (סי' רס"ב ס"ג) שעל האדם לחכות לשבת וכך כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע על הפסוק (שמות לא, טז) 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת', שלכאורה קשה מהו 'לעשות' את השבת [שהרי אין מצוותה בעשייה אלא בשמירה וזכירה], אלא, 'כי מה שמוסיף מחול על הקודש יסכים ה' לקרותו שבת, ונמצא זה האיש עושה שבת ממש, כי שעות מיום השישי וגם שעות מיום ראשון שהם חול, בני ישראל עושים אותם שבת', עכ"ל.

על פי זה ביאר הרה"ק ה'ייטב פנים' זי"ע (לשבת הגדול אות ב) את דברי חז"ל (שבת קיח:) 'אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות מיד נגאלין', דקאי על שני סוגי השבתות, א' - השבת שה' עושה, והב' - השבת שבני ישראל עושין על ידי התוספת מחול על הקודש, ואם הם משמרין את שתי שבתות אלו - בהוסיפם מחול על הקודש, מיד נגאלין, כי 'במידה שאדם מודד מודדין לו' וכמו שאנחנו עושים שבת קודם זמנו כמו כן ימהר לגאלנו קודם הזמן לעשות יום שכולו שבת במהרה בימינו.

כתב הרה"ק ב'סידורו של שבת' (שורש א ענף ד עלה יא) לרמז בפסוק (שמות טז, ה) 'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו', כי 'אין והיה אלא לשון שמחה' (בר"ר מב ג), ששמחה ותענוג להקב"ה מה שאנחנו מוסיפים לו מיום השישי ליום השביעי.

ומבואר בזוהר הקדוש (תיקו"ז לח. פה:) שכל המוסיף על השבת מוסיפין לו על נשמה היתירה הנוספת לכל איש ישראל ביום השבת.

גדול כוחה של מצווה זו לבטל גזירות קשות מישראל, ועל מצווה רבה זו מקבל האדם את שכרו משלם בעולם הזה, כי כל מצווה שהאדם מוסיף יתר על מה שמחויב מן הדין מקבל הוא עליה שכר מיד בזה העולם כידוע (ייטב פנים שם). כע"ז איתא ב'בן יהוידע' על דברי הגמרא (שבת קיח.) 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', דקאי על המוסיף מחול על הקודש, ושכרו 'מידה כנגד מידה' - כמו שמעיקרא יש 'גבול' ליום שבת בבואו ובצאתו - מתי היא 'כניסת השבת' ולמתי הוא 'צאת השבת', ובא זה והוסיף להרחיב ולקיים את השבת מבלי

שכונות הכתוב לומר ביום - כשעדיין הוא עומד ביום השישי יענה ויאמר השבת - כבר הגיע זמן שבת, ומזדרז עד מאד לקבל השבת מבעוד יום, וגם 'ביום השבת' השני מדבר בענין זה - שביום השבת עצמה בבוא זמן 'צאת השבת' יענה ויאמר - השבת, עדיין השבת עמנו ואינו ממחר לצאת מן השבת, הרי יערכנו - מזה ראייה שהוא מעריך ומחשיב עד מאד את יום השבת קודש, לזה תחזור גם השבת לקיים בו יערכנו - כלומר, שהשבת תעריך אותו להשפיע עליו שפע רוב פרנסה וכל משאלותיו כשר וגדול, שהרי מבית המלוכה מפרנסים את השר יותר מחייל פשוט...

רבינו בעל הפרי מגדים = "תוספת שבת"
מוסיפה חיים! ומוסיפה גשמים!!

כבר כתב הפמ"ג בסימן רנ"ו "המוסיף מחול על הקודש מוסיפים לו חיים" וכן הביא הפרי מגדים בספרו תיבת גומא בפרשת בחוקותי על הפסוק "אם בחוקותי תלכו", "בחוקותי" = סייגים וגדרים, "מצוותי תשמרו" היינו תוספת שבת. ונתתי גשמיכם בעתם בזמן של תוספת שבת, כי בלילה אין כ"כ טוב, ובערב שבת סימן קללה, (תענית ו:ח) משום שאנשים עסוקים בהכנות לשבת. וביותר הסביר הפרי מגדים באגדת התיבה: שהטעם ש"ואת מצוותי תשמרו" ששמירה היינו לשון סייגים וגזירות כמו שכתוב עשו משמרת למשמרתי, ואם תעשו תוספת שבת, כדי שלא לחלל שבת עצמה, אז ונתתי גשמיכם "בעיתם" שאביא הגשם בזמן של תוספת שבת, כי הוא הזמן המעולה ביותר לגשמים, וכנ"ל.

וכך כתב בספר 'תולעת יעקב' (סוד השבת אות ו') שהמוסיף מחול על הקודש הרי הוא מרחיב בזה את גבולות הקדושה, וממילא ינהגו בו מן השמים במידה כנגד מידה וירחיבו לו את כל הצטרפויותיו בריווח, ועליו הכתוב אומר (תהילים קיט, מה) 'ואתהלכה ברחבה'.

ואמר הרה"ק מווארקא (הובא בשש"ק ח"א אות תכח) שאמרו בזוה"ק על הפסוק 'וקראת לשבת עונג' דקאי על תוספת שבת. ולכאורה צריך ביאור מה ענין תוספת שבת לפסוק זה, אלא משום שנאמר לשון קריאה, ואין אדם 'קורא' למי שעומד בסמוך אליו, אלא להעומד במופלג ממנו, כמו כן, לא יקבל האדם את השבת כשהיא קרובה וכבר נטו צללי ערב לבוא, אלא 'וקראת לשבת' בעוד היום גדול כשהיא מופלגת מאתו.

וכבר אמר הגר"ז סורוצקין זצוק"ל (הדעה והדיבור רפד - רפה) על נוסח התפילה במוסף דשבת 'טועמיה חיים זכו', כי כאשר אנו מגישים לאורח מיני מאכל - במה נדע אם הם ערבים לחיכו, אם יבקש מבעה"ב הב לי עוד ממאכל זה... אף גבי שבת כן, בזה גופא שהוא מוסיף על השבת מלפניה ולאחריה הרי הוא כמוסר מודעה שמצא טעם טוב וערב בשבת, וע"כ יבוא על שכרו משלם. ומהו שכרו 'חיים זכו' - חיים נצחיים לעתיד לבוא ליום שכולו שבת, ונמצא ששכרו על השבת (בעוה"ז) הוא שבת.

כתב ב"שם אליעזר" להרה"ק מביקסאד זי"ע לבאר את 'כפל הדברים' שבלשון הפסוק (ויקרא כד, ח) 'ביום השבת ביום השבת יערכנו',

מעשה מרבינו החפץ חיים.

לו על הילד ועל מחלתו, נאנח ה'חפץ חיים' ואמר להם, וכי 'מחיה מתים' אנכי כי באתם אלי, אך נכדו של ה'חפץ חיים' שעמד לצדו נזדעק אליו באמרו, הלא בן יחיד הוא להם שנולד אחר שנים רבות, וכי אפשר לשלחם ריקם, נענה אליהם ה'חפץ חיים' ואמר - קבלו עליכם חק ולא יעבור להקדים לקבל את השבת בעוד היום גדול, ותראו ישועות גדולות. ויענו יחדיו 'נעשה ונשמע', ואכן כעבור רגעים אחדים נעשה ה'נס' הגדול וכבר ראו שינוי לטובה במצב התינוק, עד שבהגיעם אל ביתם הבריא לגמרי. וילכו לבית הרופא ד'קראקא' להראותו את דבר הנס אשר פעל עבורם ה'חפץ חיים' ב'קבלה' על תוספת שבת, מיד הוציא להם מעות מכיסו ואמר להם הא לכם 'הוצאות הדרך' סעו נא ל'ווילנא' להראות את התינוק ל'רופא המומחה' שהייתם אצלו - שיראה את נפלאותיו ית'. אך כאשר ראה הרופא מוויילנא את התינוק זעק ואמר, אין זה התינוק שהיה אצלי כי המום היה חשוך כל מרפא, אך הם אמרו לו הרי זה בנינו ה'יחיד' וסיפרו לו את דבר היותם אצל ה'חפץ חיים', אמר להם תדעו שה'חפץ חיים' פעל 'יש מאין'... אמרה בעלת הבית, המבין אתה מדוע לא אמצא מרגוע עד שאראה את 'בעל הבית' יושב בבית ומקבל פני שבת בזמן מוקדם (הרב קפלן סיפר שבועיים לפני פטירתו).

סיפר הגאון רבי שמחה קפלן זצ"ל (רבה של צפת), שבימי חורפו גלה למקום תורה ולמד בישיבה ד'מיר' ל'בעלי האכסניה' שלו היה אך ורק 'בן יחיד' שנולד להם אחר שנים רבות מנשואיהם, באחת מערבי השבתות בבוקרו של יום ראיתי שבעל הבית מכין עצמו לצאת לדרך אל היריד, ו'בעלת הבית' עומדת ומזהירתו שוב ושוב - 'זכור נא' ערב שבת היום, חזור הנה בשעה מוקדמת בעוד היום גדול, בעת חזרי מהישיבה ראיתי שבעלת הבית נסערת והיא עומדת ליד החלון וממתינה בכליון עיניים על בעלה שיחזור לביתו, ולתמיהתי כי רבה 'בשל מה הרעש הגדול' הרי שעות רבות יש עד כניסת השבת, פתחה האשה וסיפרה, שבנם זה ה'יחיד' נולד להם שנים רבות אחר נישואיהם, לאחר זמן מה נתגלה שלרך הנולד יש מום בלבו וספק רב האם אפשר לרפאותו, באותה העת דרנו ב'קראקא' ופנינו לרופא הגדול ביותר בקראקא שיבדוק את בנינו, כראותו את הנער המליץ לנו ליסע מיד לוויילנא הרחוקה, כי שם יש רופא 'יחיד מומחה' ברפואת הלב, מיד החשנו פעמינו לאותו רופא אך גם הוא אמר שאין לו כל דרך לרפאות את הילד, ואף אם יתן לו איזה רפואה לא יועיל כי אם להאריך ימיו בעוד ב' ירחים, בצר להם נסעו ההורים אל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ויספרו

לתרומות לעלון אפשר גם ב"נדרים פלוס" ו"קהילות" קופת "אוסף גליונות" קופת "עלון תוספת שבת" או בטלפון 037630543 שלוחה 2040.

לפרטים והנצחות או לשליחת דרשות וכד' ניתן לפנות למייל a0732951324gail.coa לשמיעת שיחות חיזוק בנושא שבת בטל: 073-2951324